

od 1. 8. 1965 pak už na nově založené katedře na Filozofické fakultě UJEP. Zde byl jejím odborným asistentem do 30. 6. 1968, dosáhl hodnosti kandidáta věd na základě disertace *Sociologie horníka v časovém průřezu 1946–1948* (1966) a od 1. 7. 1968 se stal docentem sociologie, obhájiv habilitační spis *Sociologie horníka* (1949). Měl značný podíl na organizaci a praktickém provádění výzkumu na východní Moravě a na široce koncipovaném výzkumu Brna. Napsal pak velkou sociologickou disertaci *Kapitoly ze sociologie horníka (průmyslu), sociologie venkova (zemědělství) a sociologie jazyka (sociolingvistika)* v rozsahu kolem 600 stran strojopisu, na jejímž základě měl dosáhnout titulu doktora věd (DrSc.). Ač ji komise v čele s A. Siráckým v Bratislavě v roce 1975 schválila, udělení titulu DrSc. mu normalizátoři znemožnili. V roce 1978 odešel do důchodu a po dlouhé těžké nemoci 26. 3. 1993 zemřel ve věku nedožitých osmdesáti let.

V *Kompletní sociologické bibliografii* Hájkových prací, pořízené samotným Hájkem (1982), je uvedena i bibliografie prací nezahrnutých do doktorské disertace s 98 záznamy. Bibliografie obsahuje oddíly *Sociologické výzkumy v terénu, Účast na státních resortních, fakultních i jiných sociologicko-výzkumných úkolech, Přednášky* (68) aj. Uvádím ještě jeho tři práce: Příspěvek do už zmíněného samizdatového sborníku k Bláhovým osmdesátinám *Pohled zpět, dále stať Mnohohrstevnatost Brněnské sociologické školy*, in: *Brněnská sociologická škola* (1966) a konečně sylabus *Přehled základů sociologie pro profesory středních odborných škol*, jehož část 1. zpracoval s PhDr. P. Tomáškem, 2. a 3. část napsal PhDr. M. Gregor.

Pramenem k oběma statím byla má stať Jiří Sedlák: *Tři sociologové z Bláhovy Brněnské sociologické školy* (B. Zwicker, J. Obrdlíková, M. Hájek). *Universitas*, 2010/1, s. 53–59. J. Sedlák

Moje vzpomínka na paní docentku PhDr. Lidmilu Pantůčkovou, CSc., po deseti letech

Uplynulo již deset let od doby, kdy jsem na stránkách *Universitas* s láskou a pohnutím vzpomínala na svou milou a obětavou kolegyni, paní doc. PhDr. L. Pantůčkovou, CSc., mezinárodně uznávanou literární historičku, erudovanou, empatickou pedagožku a vzácnou lidskou bytost. Připomenula jsem těžké zkoušky, které jí život připravil a s nimiž se jako mladá žena musela vyrovnávat, ať již šlo o náhlé a předčasné úmrtí matky a převzetí odpovědnosti za výchovu a péči o sourozence, nebo o velké finanční problémy, kterým byla rodina vystavena. Připomenula jsem rovněž její statečnost, s níž od roku 1969, tedy po

dobu celých dvaceti let, musela čelit politické šikaně jak v profesním, tak v soukromém životě.

Díky silné vůli a životnímu optimismu se paní docentce Pantůčkové dařilo tyto životní překážky překonávat, úspěšně absolvovala studium na Masarykově univerzitě a téměř do konce svého života se věnovala pedagogické a vědecké práci na Katedře anglistiky a amerikanistiky.

K nejdůležitějším oblastem vědecké práce paní docentky patří především rozsáhlé, podrobné a odborně fundované vědecké studie věnované dílu britského autora 19. stol. W. M. Thackerayho a z posledních let jejího působení na katedře především zkoumání českých překladů anglických a amerických textů nejrozličnějších žánrů publikovaných v časopisech *Obrazy života* (1859–1860) a *Rodinná kronika* (1863–1864). Tuto práci již bohužel nestačila dokončit.

Dva významné mezníky v životě paní docentky, a to devadesát let od jejího narození a deset let od její smrti, jsou pro mne příležitostí k zamyšlení nad osudem a dílem ženy, které si všichni, kdo ji znali, vážili a stále váží nejenom jako významné literární historičky a výborné učitelky, ale především jako milé, skromné, hluboce lidské a chápatelké kolegyně.

V. Pálenská

Znovu za Adolfem Erhartem

V letošním létě uplynulo již deset let od smrti patrně nejdůležitějšího českého indoeuropeisty a obecného lingvisty Adolfa Erharta (31. 5. 1926 v Náměšti nad Oslavou – 11. 8. 2003 v Brně).

Adolf Erhart se narodil v rodině s úřednickou tradicí, třetí a poslední z Adolfů Erhartů, otec byl geometrem, dědeček vládním radou a ředitelem gymnázia, který

za své služby vlasti a panovníkovi dostal mj. rytířský titul. Jistá úřední preciznost, snad zděděná po otci a dědovi, byla skutečně přítomna v Erhartově vědecké práci a jak může autor těchto řádků dosvědčit osobně, i v administrativní činnosti, jev vzácně vídaný v akademickém prostředí. Erhartův život však byl plně, bez ohledu na rodiště, spjat s Brnem, kam se dostal ještě jako kojeneček, kde vychodil základní školu i gymnázium, a zejména s Filozofickou fakultou Masarykovy univerzity, na kterou nastoupil v roce 1945 jako student germanistiky a klasické filologie, a kde v roce 1949 předložil disertační práci *K problému tvoření komparativů a superlativů v jazycích indoevropských a původu primárních komparačních sufixů*, jeho učitelem byl prof. Václav Machek. Pro dobu již bylo příznačné, že mimo práce samotné se posuzovala i politická nezávadnost Erhartova života. (Erhart měl štěstí, že sice úřednický původ utajit nemohl, zato šlechtický titul udělený dědečkovi ano.) Erhart v roce 1948 vstoupil do KSČ, nicméně ani to nestačilo a byl v roce 1950 vyloučen. Na štěstí ovšem od roku 1950 nastoupil jako asistent v *Semináři pro srovnávací jazykozpyt*, kde už předtím pracoval jako knihovník a pomocná vědecká síla. Tento seminář byl v dalších desetiletích slučován, rozlučován a slučován, až konečně vznikl v roce 1995 *Ústav jazykovědy*, později po Erhartově smrti doplněný na *...a baltistiky*; na něm Erhart své působení na FF MU ukončil. Erhartova vědecká kariéra reflektovala dobu, nejen jeho talent. V roce 1953 byl přijat k aspiranturě (nejdříve byl mu ale z politických důvodů navržen nejméně roční odklad), kandidátem věd se stal v roce 1959; práce byla o vzniku a vývoji konjugace v indoevropských jazycích. V roce 1963 se Erhart habilitoval prací o nových pohledech na indoevropský konsonantismus, docentem byl jmenován v roce 1964 pro obor indoevropské srovnávací jazyko-